Februari 2023

Vårdens viktiga stöttepelare

Hur upplever medicinska sekreterare sin arbetssituation?

Innehållsförteckning

Bättre arbetsvillkor och skyddad titel – så blir medicinsk sekreterare ett jobb att trivas i ... 3

Sammanfattning ... 4

Vilka är de medicinska sekreterarna och vad gör de? ... 5

Rätt använd kompetens (RAK) ... 6

Resultat ... 7

Hur psykiskt och fysiskt krävande är yrket? ... 7

Kontorsmiljö och distansarbete ... 9

Kontroll i arbetet ... 10

Stress och besvär till följd av arbetet ... 11

Stöd och sociala relationer ... 13

Sjuknärvaro ... 14

Sjukfrånvaro ... 15

Avslutande kommentarer ... 15

Vision vill: ... 17

Om Visions arbetsmiljöundersökning ... 18

Bättre arbetsvillkor och skyddad titel – så blir medicinsk sekreterare ett jobb att trivas i

För att vi ska ha en välfärd av god kvalitet måste förutsättningarna för alla som arbetar inom välfärden bli bättre. Denna rapport om medicinska sekreterare bygger på Visions arbetsmiljöundersökning 2022 och beskriver medicinska sekreterares yrkesroll och villkor.

Medicinska sekreterare är en av de största yrkesgrupperna i Vision med cirka 11 600 medlemmar. Yrkesgruppen spelar en nyckelroll för kvalitén och säkerheten inom vård och omsorg. Det är medicinska sekreterare som ser till att din läkartid bokas, att din journal skrivs och att resultatet av dina provsvar skickas till dig. För att bara nämna några av alla de arbetsuppgifter som dessa administrativa proffs inom hälso-och sjukvården utför.

Idag råder det brist på medicinska sekreterare i nästan alla regioner. Om inte denna brist ska förvärras behöver politiker och arbetsgivare ta sitt ansvar och se till att arbetsmiljön och arbetsvillkoren för medicinska sekreterare är goda.

Bristen på medicinska sekreterare går ut över hela hälso- och sjukvården. När det inte finns tillräckligt många medicinska sekreterare får nämligen läkare och sjuksköterskor ägna sig åt de arbetsuppgifter som de medicinska sekreterarna är utbildade för. Genom att ta tillvara de medicinska sekreterarnas kompetens kan de patientnära yrkesgrupperna i stället ägna sig åt det som de är bäst på – att ta hand om patienterna. Det ökar resurseffektiviteten i hela vården.

Vision har förslag på vad som behöver göras för att förbättra arbetsmiljön för medicinska sekreterare och därmed göra yrket mer attraktivt. Vi ser att arbetsgivare behöver arbeta aktivt med den kognitiva arbetsmiljön, göra långsiktiga satsningar för att höja löner, se till att medicinska sekreterare har en rimlig arbetsbelastning och att de får ett bra stöd av sina chefer.

För att kvalitetssäkra yrkesrollen behöver medicinska sekreterare, precis som undersköterskorna, ha en skyddad yrkestitel. Vision vill se en utredning om skyddad titel för yrket medicinsk sekreterare så att kompetensen kan användas på bästa sätt. En skyddad titel kommer dessutom att höja statusen på yrket och göra det mer attraktivt. Det är viktigt för att fler ska söka sig till yrket.

Veronica Magnusson, förbundsordförande Vision

Sammanfattning

Den här rapporten bygger på Visions arbetsmiljöenkät med över 10 000 svar av medlemmar som arbetar inom kommuner och regioner samt privat och ideell sektor. Cirka 1 000 av de svarande är medicinska sekreterare.

De medicinska sekreterarna har en avgörande betydelse för att säkerställa kvalitet och säkerhet inom vård och omsorg. Efterfrågan på medicinska sekreterare och vårdadministratörer är i dagsläget och under de kommande åren mycket stor. Därför är det särskilt angeläget att arbetsmiljön för medicinska sekreterare är god och arbetsvillkoren attraktiva. Om balansen mellan ansträngning och belöning saknas riskerar bristen på medicinska sekreterare att förvärras, vilket i sin tur riskerar att leda till minskad patientsäkerhet och sämre kvalitet inom vården i stort. Det riskerar även att ge en mindre effektiv hälso- och sjukvård. När det inte finns tillräckligt många medicinska sekreterare får nämligen de patientnära yrkesgrupperna ägna sig åt de arbetsuppgifter som den medicinska sekreteraren sköter allra bäst. Kompetens hos personalen inom hälso-och sjukvården behöver användas rätt om hälso- och sjukvården ska kunna fungera effektivt.

Visions arbetsmiljöundersökning visar att arbetsmiljön på flera punkter brister för medicinska sekreterare. Bland annat visar undersökningen att både sjukfrånvaron och stressnivån är hög bland medicinska sekreterare. En stor andel har svarat att de regelbundet måste dra in på luncher eller arbeta övertid.

En av fyra medicinska sekreterare rapporterar att de har jobbat fyra gånger eller fler under de senaste 12 månaderna trots att de med tanke på sitt hälsotillstånd egentligen borde ha låtit bli. De vanligaste skälen till att man jobbar trots att man är sjuk är att man inte vill belasta sina kollegor eller inte har råd att sjukskriva sig.

Medicinska sekreterare har ett väldigt koncentrationskrävande yrke, sju av tio uppger att arbetet kräver hela sin uppmärksamhet och koncentration vilket är en betydligt högre andel än andra yrkesgrupper. Detta reflekteras dock inte i vilka förutsättningar de har för att utföra sitt arbete. Medicinska sekreterare saknar både tillgång till eget rum och har begränsade eller ingen möjlighet att arbeta på distans. Därtill är medicinska sekreterares möjlighet att påverka sin egen arbetstakt begränsad. Medicinska sekreterarna arbetar i lägre utsträckning på distans än Visions övriga yrkesgrupper. Sex av tio har inte alls arbetat på distans under det senaste året.

Undersökningen visar även att chefernas förutsättningar att leda och fördela arbetet är begränsat. Fyra av tio medicinska sekreterare upplever att de inte får tillfredsställande stöd från sin närmsta chef i hur de ska utföra sina arbetsuppgifter.

Som i många andra kvinnodominerande yrken behöver lönen öka, vilket inte minst visas av att de inte anser sig ha råd att vara sjukskrivna vid sjukdom. För att säkerställa att resurserna används rätt inom vården ska även medicinsk sekreterare vara en skyddad yrkestitel.

Undersökningen visar bland annat att:

- Arbetet är mycket koncentrationskrävande vilket gör det extra viktigt att få möjlighet att arbeta ostört.
- Arbete på distans och tillgången till ostört rum är lägre än för andra yrkesgrupper.
- Tydlighet och stöd från chefer sakas ofta.
- Stressnivåerna är höga.
- Medicinska sekreterare har en hög sjuknärvaro samt höga sjukskrivningstal jämfört med andra yrkesgrupper inom vården

Vilka är de medicinska sekreterarna och vad gör de?

Teknikutvecklingen har inneburit att medicinsk sekreterare är ett yrke i snabb förändring. I Sverige finns cirka 18 800 yrkesverksamma medicinska sekreterare och vårdadministratörer, varav cirka 98 procent är kvinnor och två procent är män.[1] Arbetsförmedlingen bedömer att medicinska sekreterare är ett av de yrken som har störst jobbchanser, då det råder stor brist på medicinska sekreterare i de flesta delar av landet. Arbetsförmedlingen bedömer även att det kommer vara mycket liten konkurrens om jobben för medicinska sekreterare under de närmaste 5 åren. Efterfrågan på medicinska sekreterare och vårdadministratörer är både nu och i framtiden mycket stor.[2]

I Visions arbetsmiljöundersökning är könsfördelningen för medicinska sekreterare densamma som i riket som helhet, 98 procent är kvinnor och två procent är män. Yrket har en relativt hög medelålder, 56 procent är över 50 år gamla. Medicinska sekreterare har en relativt hög sysselsättningsgrad. Tre av fyra av respondenterna i Visions arbetsmiljöundersökning arbetar heltid. Av de som arbetar deltid har majoriteten en sysselsättningsgrad på minst 76 procent. Regionen utgör den enskilt största arbetsgivaren. Nio av tio medicinska sekreterare arbetar inom regionen eller ett kommunalt bolag, åtta procent arbetar hos en privat arbetsgivare och två procent har kommunen som arbetsgivare. I stort sett alla medicinska sekreterare arbetar inom verksamhetsområdet hälso- och sjukvård. Endast två procent har en annan arbetsgivare, där den vanligaste utgörs av tandvården.

Visions tidigare rapport Viktig i vården från 2018 visade att en majoritet av de medicinska sekreterarna har en yrkeshögskoleutbildning och många har också högskoleutbildning. Arbetsuppgifterna för medicinska sekreterarna är väldigt varierade. Att skriva journalanteckningar är den dominerande arbetsuppgiften för yrkesgruppen, detta trots att det i de flesta regioner arbetas med att introducera digitala system vilket kommer att innebära stora förändringar för yrkets framtid. Registrering av remisser, kodning och uppföljningsdokumentation är andra uppgifter. Många bemannar receptioner, jobbar med personaladministration eller med statistik. Undersökningen visade också att en hög andel svarar att en huvudsaklig uppgift är att handleda och introducera nyanställda kollegor och att arbeta med IT-support. De medicinska sekreterarna är kanske inte lika synliga för allmänheten som läkare, sjuksköterskor eller undersköterskor, men de är lika viktiga för att vården ska fungera. De är vårdens viktiga stöttepelare.

Utbildningen till medicinsk sekreterare eller vårdadministratör omfattar två års heltidsstudier på yrkeshögskolan. Sedan 2022 har utbildningen på yrkeshögskolan en föreskrift om nationellt likvärdigt innehåll. Trots att utbildningen är en 2-årig yrkeshögskoleutbildning har yrkesgruppen en lägre genomsnittlig månadslön än personer som bara har gymnasieutbildning. Lönerna är även sammanpressade – skillnaden i lön mellan en nyutexaminerad medarbetare och en erfaren är mycket liten. År 2021 var medellönen i yrket 28 900 kronor.[3]

Yrket har en liten lönespridning. Den yngsta åldersgruppen 18–24 år tjänar 23 700 kronor i månaden medan medellönen i åldersgruppen 55–64 år är 30 200 kr i månaden.[4]

[1] Hitta yrkesprognoser - Yrkesprognoser (arbetsformedlingen.se)
[2] Hitta yrken - Arbetsförmedlingen (arbetsformedlingen.se)
[3] SCB, Genomsnittlig månadslön, kronor efter sektor, Yrke (SSYK 2012), kön, utbildningsnivå och år.
[4] SCB, Genomsnittlig månadslön, kronor efter sektor, Yrke (SSYK 2012), kön, utbildningsnivå och år

Rätt använd kompetens (RAK)

Vårdadministration utgör en central del av hälso-och sjukvården och de medicinska sekreterarnas roll är ovärderlig. Kompetensen hos medicinska sekreterare är viktig för att kvaliteten och säkerheten inom vården och omsorgen ska kunna upprätthållas. I utredningen *Effektiv vård* (SOU 2016:2) lyfter utredaren Göran Stiernstedt fram att det finns stora möjligheter till att omfördela och renodla arbetsuppgifterna i vården för att effektivisera verksamheten. Utredaren pekar på att administrativa uppgifter relativt enkelt skulle kunna omfördelas från bland annat läkare och sjuksköterskor till medicinska sekreterare. Det finns dessutom få formella hinder för att göra en sådan omfördelning av arbetsuppgifter. Stiernstedt pekar på att de verksamhetsnära cheferna i vården behöver stöd för att kunna göra en optimal arbetsfördelning och att det stödet ofta är bristfälligt.[5]

Enligt McKinseys rapport *Tid för vård ger vård i tid* upplever en majoritet av läkarna att de spenderar mer tid på administration i dag än för tre år sedan och mindre tid på patientarbete, forskning och utbildning. Nästan hälften av läkarnas arbetstid läggs på andra uppgifter än att möta och behandla patienter.[6] En ökad användning av mediciniska sekreterares kompetens skulle leda till en effektivare hälso-och sjukvård och ge de vårdnära yrkesgrupperna mer tid med patienten samtidigt som vårdadministrationen skulle bli mer professionell. Patientnära yrkesgrupper skulle få mer tid med patienterna om vårdadministrationen i större utsträckning skötes av medicinska sekreterare. Samtidigt skulle vårddokumentationen bli mer patientsäker.

Under de senaste decennierna har mycket av det medicinska ansvaret för de äldsta och sjukaste överförts från slutenvården till kommunerna och primärvården, men resurserna har inte följt med. Därför har det till exempel inte anställts tillräckligt med medicinska sekreterare i den första linjens sjukvård. I stället får läkare, sjuksköterskor och undersköterskor lägga orimligt mycket av sin tid på administration.

För att möjliggöra för vårdpersonal att lägga mer av sin tid på patienter samt öka patientsäkerheten, i stället för på administration, vill Vision att man ska avlasta läkare och sjuksköterskor genom att anställa fler medicinska sekreterare i första linjens sjukvård, som kan säkra en mer professionell vårddokumentation. Då får vårdnära personal mer tid för patienter, forskning och fortbildning.

[5] Effektiv vård. Slutbetänkande av en nationell samordnare för effektivare resursutnyttjande inom hälso- och sjukvården. SOU 2016:2

[6] lakarrapport-rgb-digital.pdf (slf.se)

Resultat

Nedan presenteras statistik från Visions arbetsmiljöundersökning med över 10 000 svar från medlemmar som arbetar inom kommuner och regioner samt privat och ideell sektor. Cirka 1 000 av svararen kommer från medicinska sekreterare.

En del av resultaten för medicinska sekreterare jämförs med andra grupper, vilka är: genomsnittet för alla medlemmar i Vision, genomsnittet för Visions medlemmar inom enbart regionerna och med genomsnittet på arbetsmarknaden. De senare uppgifterna är hämtade från Arbetsmiljöverkets Arbetsmiljöundersökningen från 2021.

Hur psykiskt och fysiskt krävande är yrket?

Diagram 1, I vilken utsträckning kräver arbetet hela din uppmärksamhet och koncentration

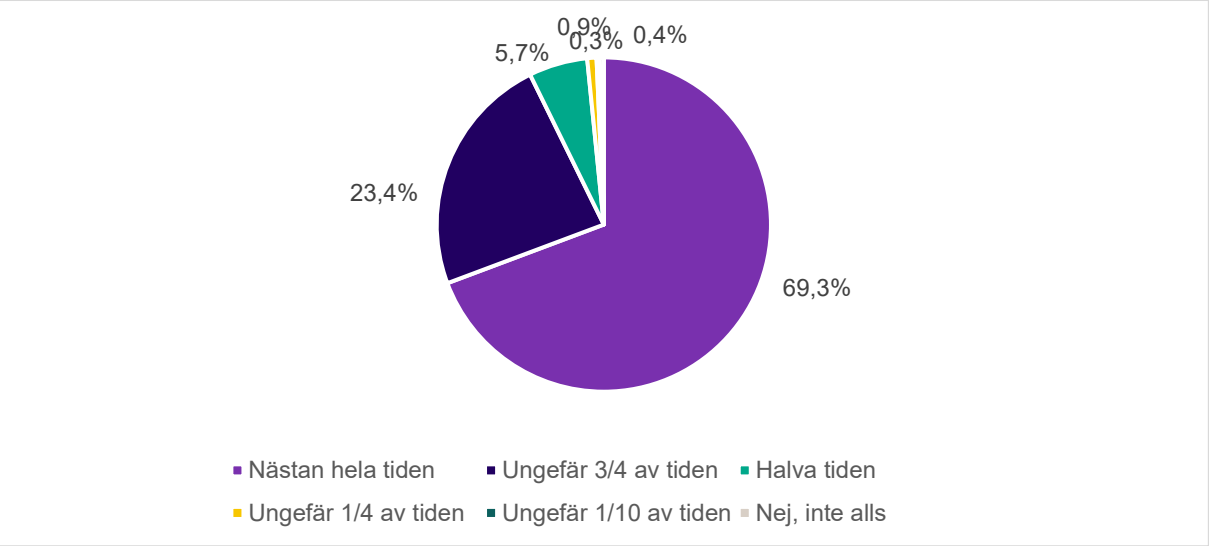

Arbetet som medicinsk sekreterare kräver mycket uppmärksamhet och koncentration. Sju av tio uppger att arbetet kräver hela ens uppmärksamhet och koncentration. Var fjärde individ uppger att arbetet kräver hela uppmärksamheten och koncentrationen i ungefär tre fjärdedelar av tiden.

Diagram 2, Arbetet kräver hela uppmärksamheten och koncentration (nästan hela tiden)

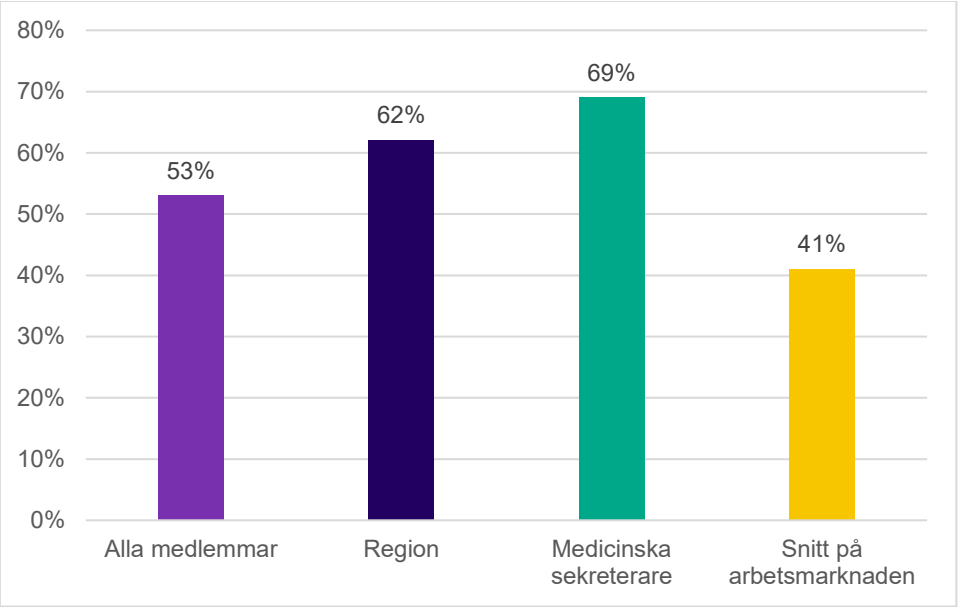

Att medicinska sekreterare har högre krav på koncentration i sitt arbete bir tydligt i jämförelse med andra yrkesgrupper, vilket framgår av diagrammet ovan. För samtliga av Visions medlemmar uppger ungefär 53 procent att deras arbete kräver hög koncentration nästan hela arbetstiden och för dem som arbetar inom regionen har ca 62 procent svarat att en stor del av deras arbetsuppgifter kräver en hög koncentrationsgrad, för arbetsmarknaden i sin helhet är motsvarande siffra ca 39 %. Detta kan jämföras med medicinska sekreterare där motsvarande siffra är 67 %.

Diagram 3, Har påfrestande arbetsställningar

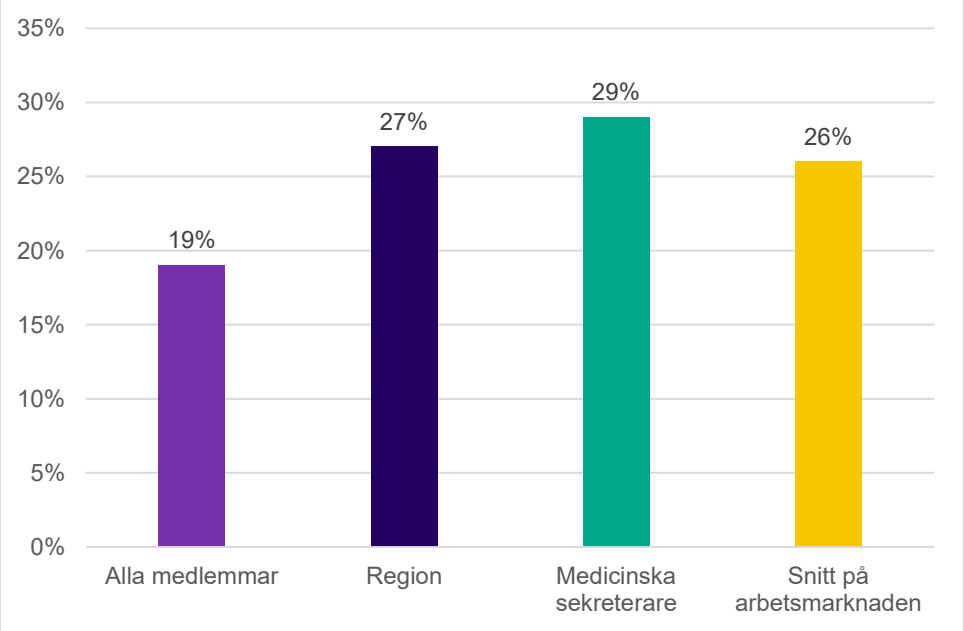

Tre av tio av de medicinska sekreterarna uppger att de har påfrestande arbetsställningar. Det är en lika stor andel som snittet på arbetsmarknaden men en betydligt högre andel än för Visions medlemmar generellt. Skillnaden mellan Visions medlemmar inom regionen och bland medlemmar inom regionerna är dock liten.

Kontorsmiljö och distansarbete

Diagram 4, Vilken typ av arbetsplats har du när du arbetar i kontorsmiljö?

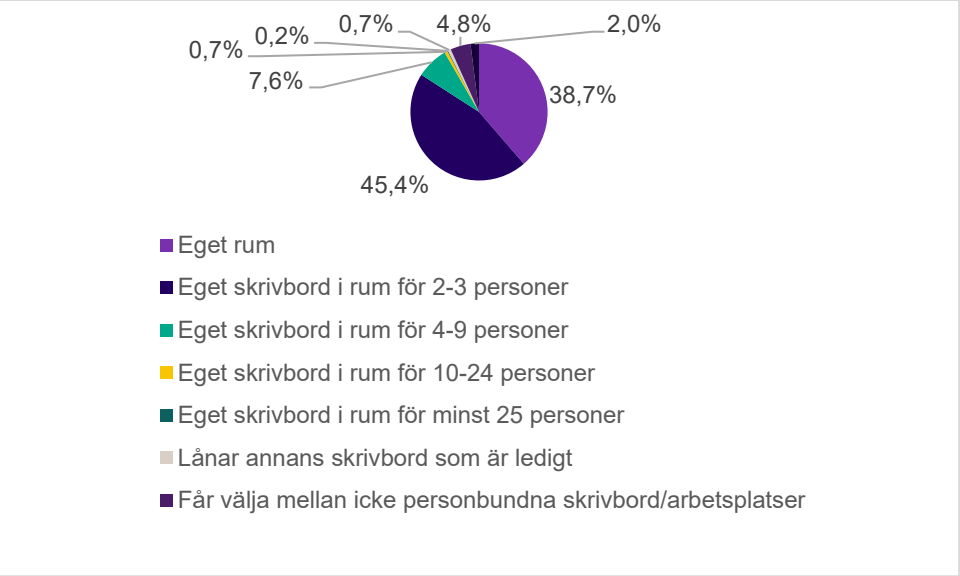

Den vanligaste arbetsplatsen för medicinska sekreterare, 45 % av de svarande, är att man arbetar i kontorsmiljö med ett eget skrivbord i ett rum som delas med andra, typiskt är att rummet är ämnat för 2 – 3 personer. Näst vanligast är att sitta i eget rum, cirka fyra av tio uppger detta. Eget skrivbord i ett rum avsett för 4 – 9 kontorsplatser kommer på tredje plats.

Diagram 5, Andel som inte alls arbetar på distans

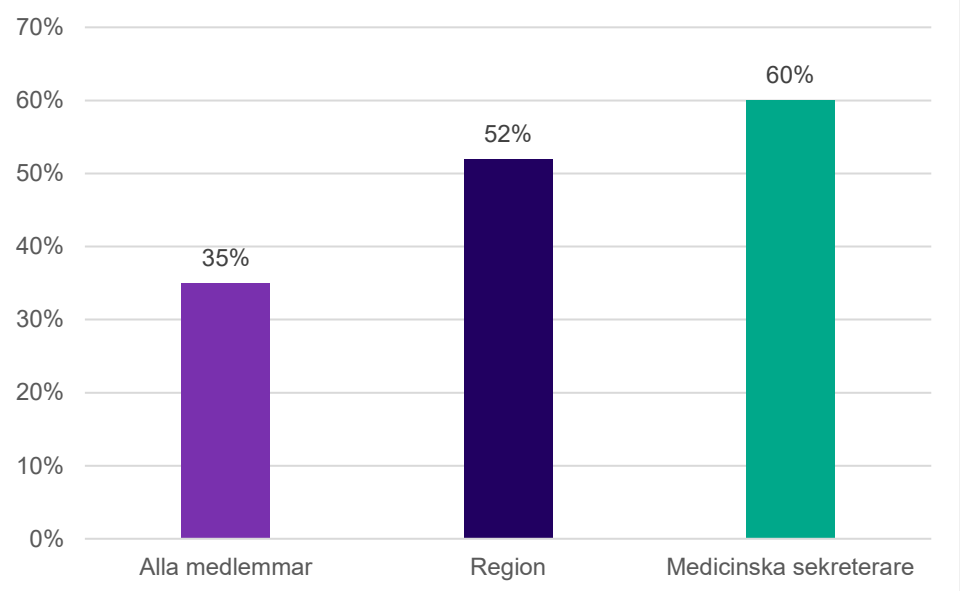

Omkring en tredjedel av Visions medlemmar har inte arbetat på distans under den senaste tolvmånadersperioden. Andelen som inte har arbetat på distans är betydligt högre bland medlemmar som är anställda inom regionen och bland medicinska sekreterarna är andelen ännu högre, där ungefär sex av tio har svarat att de inte har gjort det.

Diagram 6, Andelen som inte har tillgång till rum för ostört arbete resp. inte kan distansarbeta

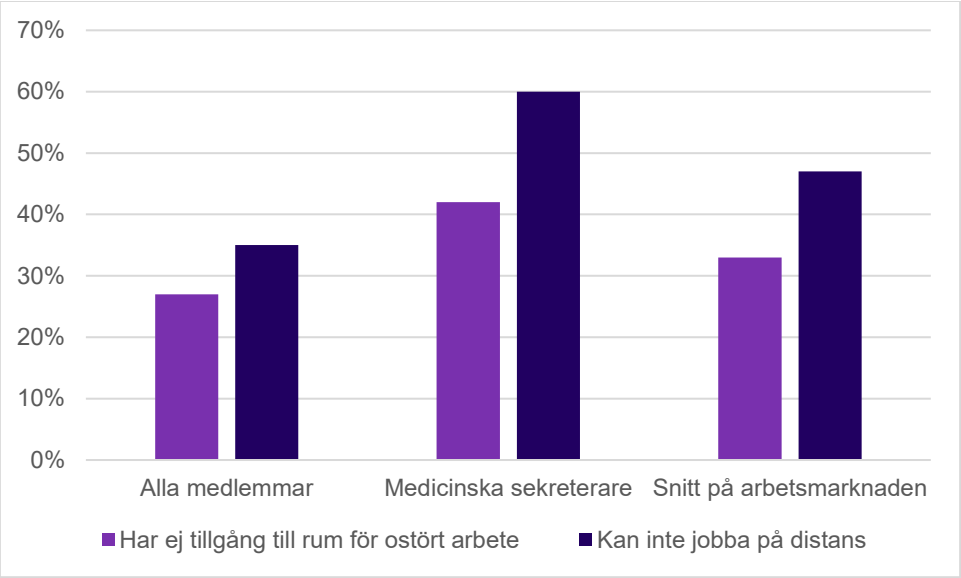

Vid en jämförelse med andra yrkesgrupper tycks det finnas ett samband mellan möjligheten att arbeta på distans och tillgång till rum för ostört arbete. Medicinska sekreterare har både i högre grad otillräcklig tillgång till rum för ostört arbete samtidigt som de oftare uppger att de inte kan jobba på distans. Drygt fyra av tio av de medicinska sekreterarna har inte tillgång till rum för ostört arbete och drygt sex av tio har inte möjlighet att arbeta på distans. För Visions medlemmar generellt är det var fjärde som uppger att de inte har tillgång till rum för ostört arbete och en tredjedel kan inte arbeta på distans. De medlemmar som arbetat mer än halva arbetstiden på distans är de som i högst utsträckning anger att man har tillgång till rum för ostört arbete, telefonsamtal, mindre spontana digitala möten med mera.

Kontroll i arbetet

Diagram 7, Kan du bestämma arbetstakten själv?

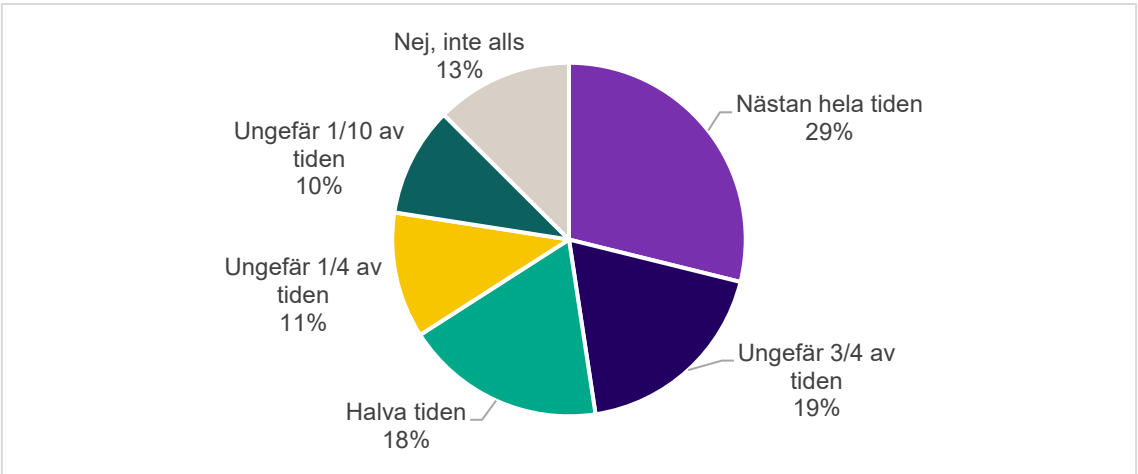

Knappt en tredjedel av de medicinska sekreterarna har svarat att de har möjlighet att bestämma arbetstakten själva för nästan hela arbetstiden. Var femte har möjlighet att bestämma arbetstakten för tre fjärdedelar av tiden. Samtidigt är det ett stort antal som inte har möjlighet att bestämma arbetstakten alls. Hela tolv procent uppger att de inte har någon möjlighet alls att

bestämma sin arbetstakt, därtill uppger tio procent att de kan bestämma sin egen arbetstakt för en begränsad del av arbetstiden (ungefär en tiondel av tiden).

Diagram 8, I vilken utsträckning...

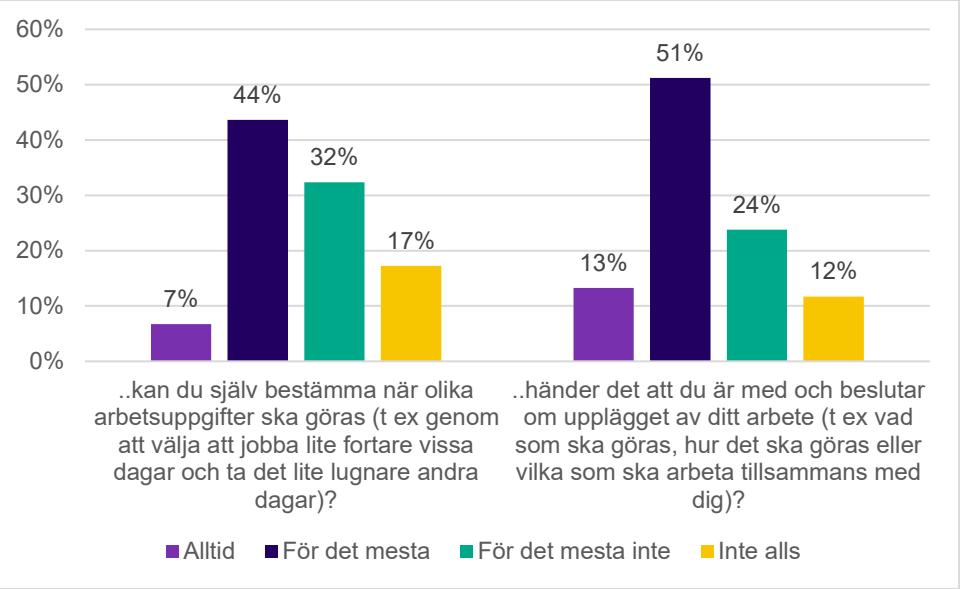

Fler än hälften av de medicinska sekreterarna uppger att de alltid eller för det mesta själv kan bestämma när olika arbetsuppgifter ska göras. Var tredje uppger att de för det mesta inte kan bestämma. Var sjätte svarade att de inte alls får vara med att bestämma när olika arbetsuppgifter ska utföras.

Att man får vara med och besluta om upplägget av sitt arbete är vanligare. Över 60 procent får alltid eller för det mesta besluta om upplägget av sitt arbete. Var tionde individ får dock aldrig göra det.

Stress och besvär till följd av arbetet

Diagram 9, Händer det att...

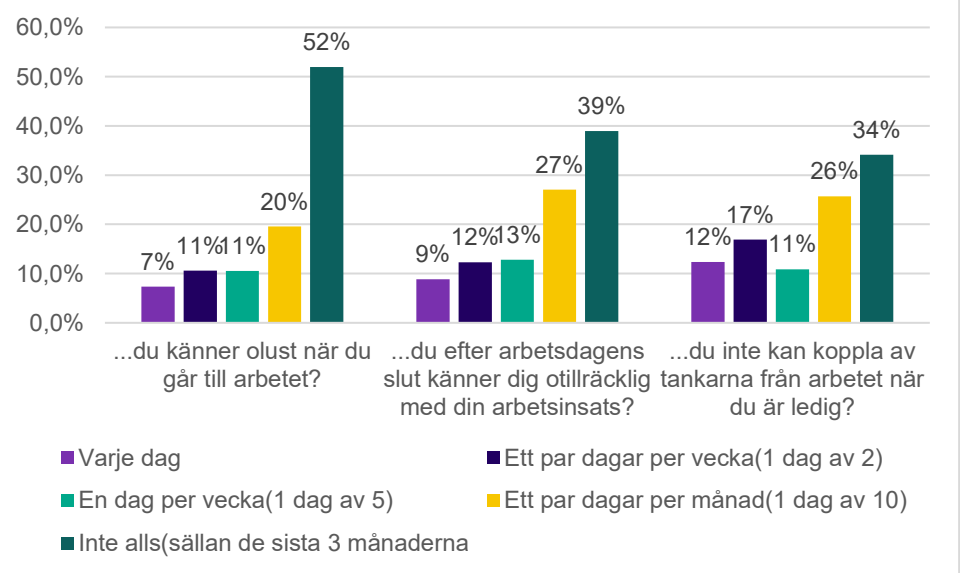

En stor andel av de medicinska sekreterarna upplever besvär till följd av arbetet. Vanligaste besväret är att man inte kan koppla av tankarna från arbetet när man är ledig. Tolv procent anger att de varje dag har problem att koppla bort tankarna på jobbet och 17 procent att de har det ungefär varannan dag. Att man efter arbetsdagens slut känner sig otillräcklig med sin arbetsinsats är också något som är relativt vanligt, 29% känner olust att gå till arbetet minst en dag i veckan.

Diagram 10, Har alldeles för mycket att göra

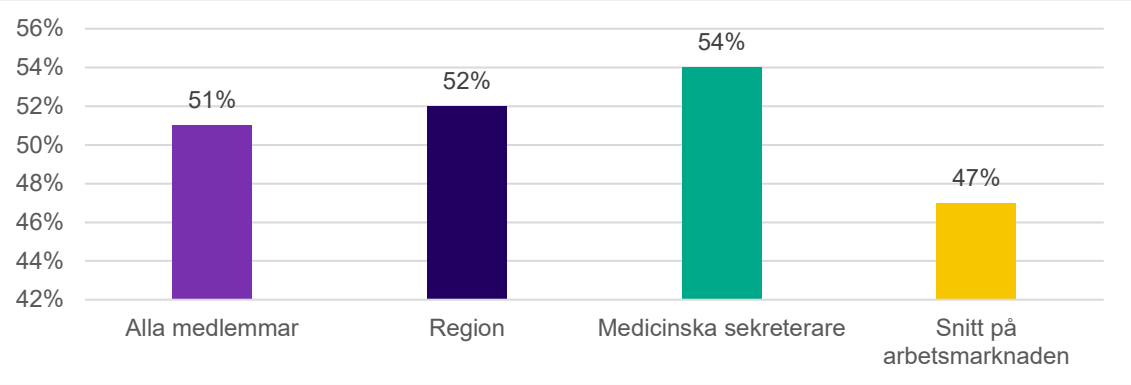

Andelen medicinska sekreterare som upplever att de har alldeles för mycket att göra är hög. Närmare 54 procent av de medicinska sekreterarna har alldeles för mycket att göra. Det är en högre andel än genomsnittet för Visions medlemmar och också högre än för Visions medlemmar inom regionen. Även jämfört med snittet på arbetsmarknaden är det en högre andel.

Diagram 11, Har du så stressigt att du inte hinner prata om eller ens tänka på något annat än arbetet?

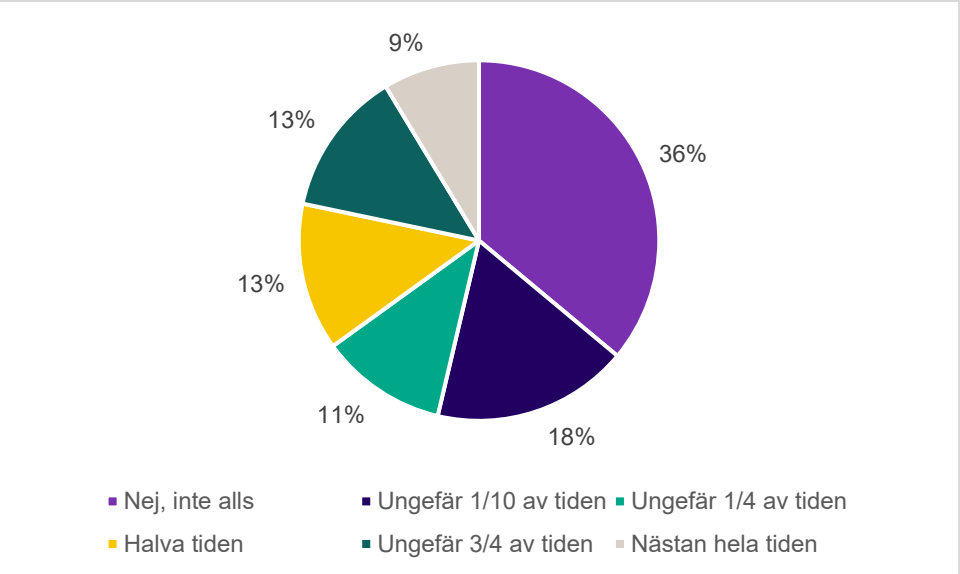

En stor andel av de medicinska sekreterarna upplever sitt yrke som stressigt. Nio procent uppger att de har så stressigt att de inte hinner prata om, eller ens tänka på, något annat än arbetet. Ungefär 13 av de svarande uppger att de upplever stress under ungefär tre fjärdedelar av arbetstiden. Samtidigt anger en tredjedel av de inte alls upplever någon stress.

Diagram 12, Har du så mycket att göra att du blir tvungen att dra in på luncher, arbeta över eller ta med jobb hem?

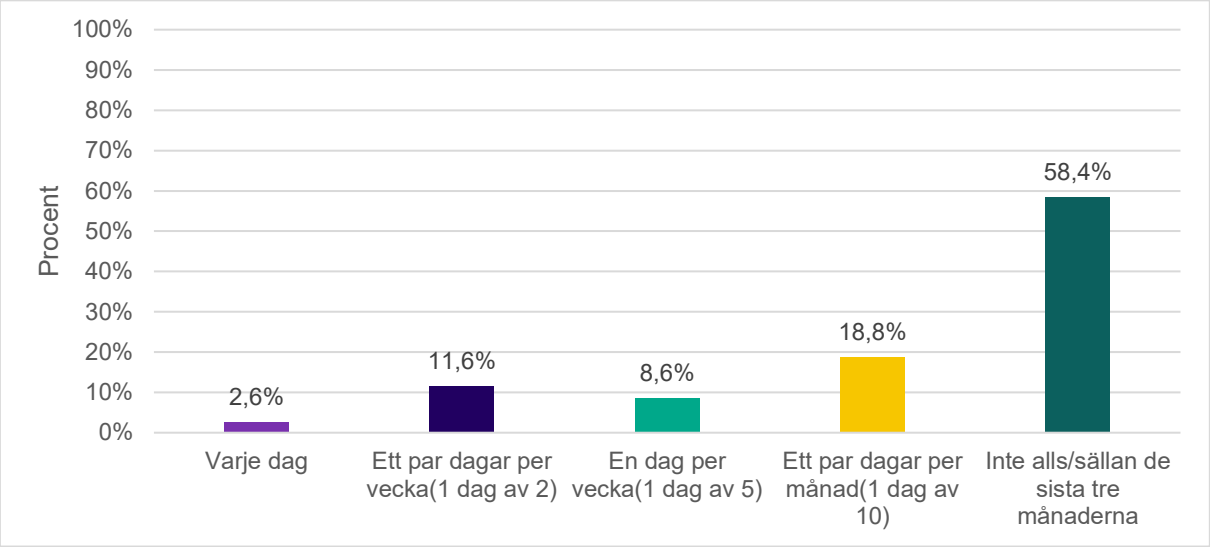

En fjärdedel svarar att de har så pass mycket att göra att de behöver dra in på lunchen, arbeta över eller ta med jobb hem minst en dag per vecka. En femtedel behöver göra det ett par gånger per månad. Sex av tio svarar att de inte alls, eller mycket sällan, behöver arbeta över eller liknande.

Stöd och sociala relationer

Diagram 13, Stöd från kollegor och chefer

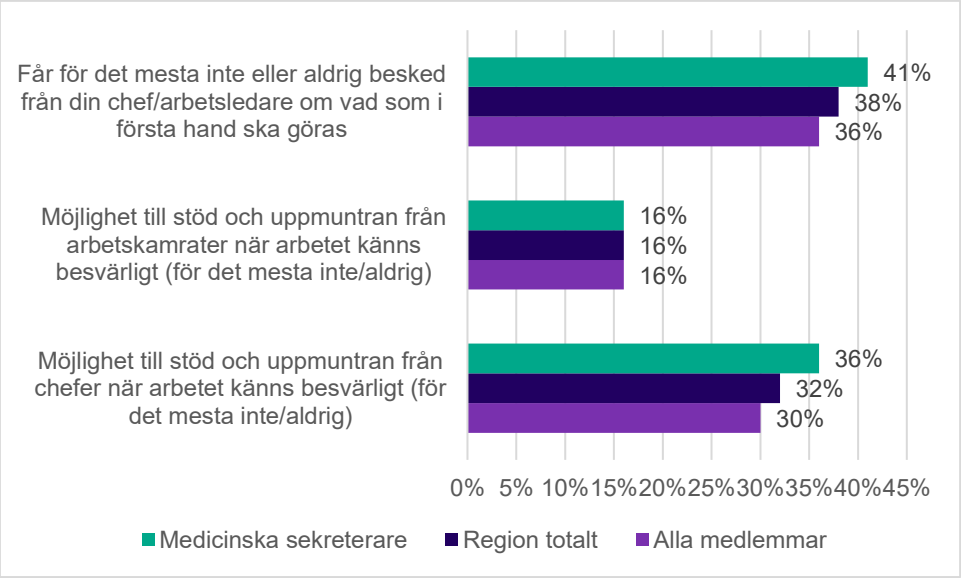

Fler än fyra av tio anger att de *aldrig* eller *för det mesta* inte får besked från chefer och arbetsledare om vad som i första hand ska göras. Det är en något högre andel än för Visions medlemmar totalt och bland medlemmar i regionen. Andelen som upplever att de saknar kollegialt stöd och uppmuntran från arbetskamrater är däremot densamma som för medlemmarna i regionen och generellt. De medicinska sekreterarna anger oftare än övriga medlemmar att möjlighet till *stöd och uppmuntran från chefer* för det mesta eller aldrig finns. Sammanfattningsvis uppger mediciniska sekreterare i högre utsträckningen än Visions övriga

medlemsgrupper, både i regionen och bland medlemmarna totalt sett, att det sociala stödet är bristfälligt.

Sjuknärvaro

Diagram 14, Hur många gånger under de senaste 12 månaderna har det hänt att du arbetat trots att du med tanke på ditt hälsotillstånd egentligen borde ha låtit bli?

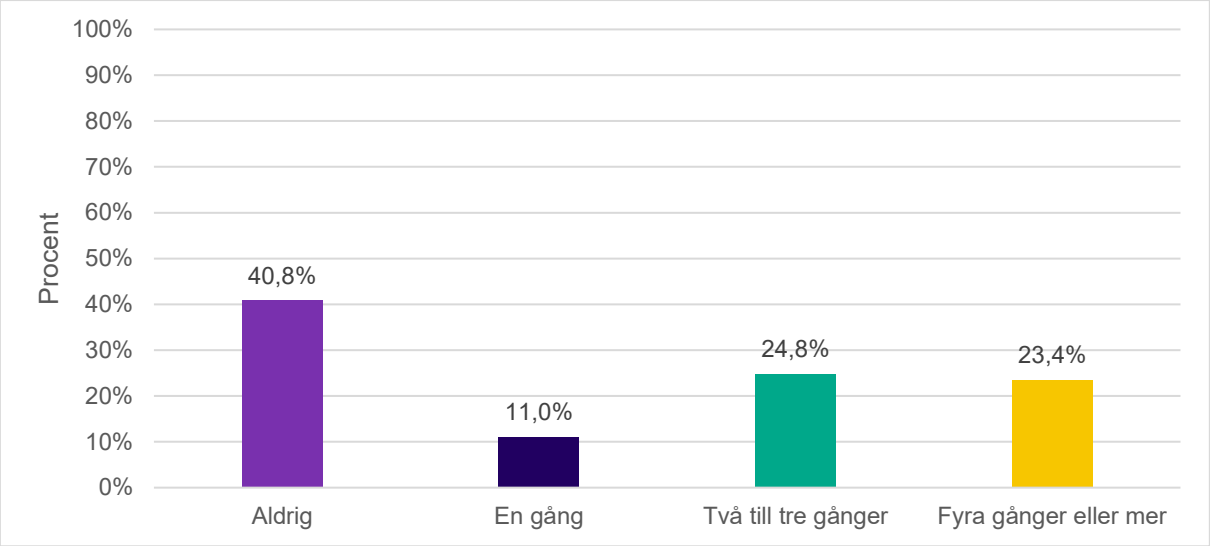

En av fyra medicinska sekreterare rapporterar att de har jobbat fyra gånger eller fler under de senaste 12 månaderna trots att de med tanke på sitt hälsotillstånd egentligen borde ha låtit bli. En ytterligare fjärdedel har gjort det två till tre gånger.

Diagram 15, Av vilken eller vilka anledningar har du arbetat trots att du var sjuk? Flera alternativ möjliga

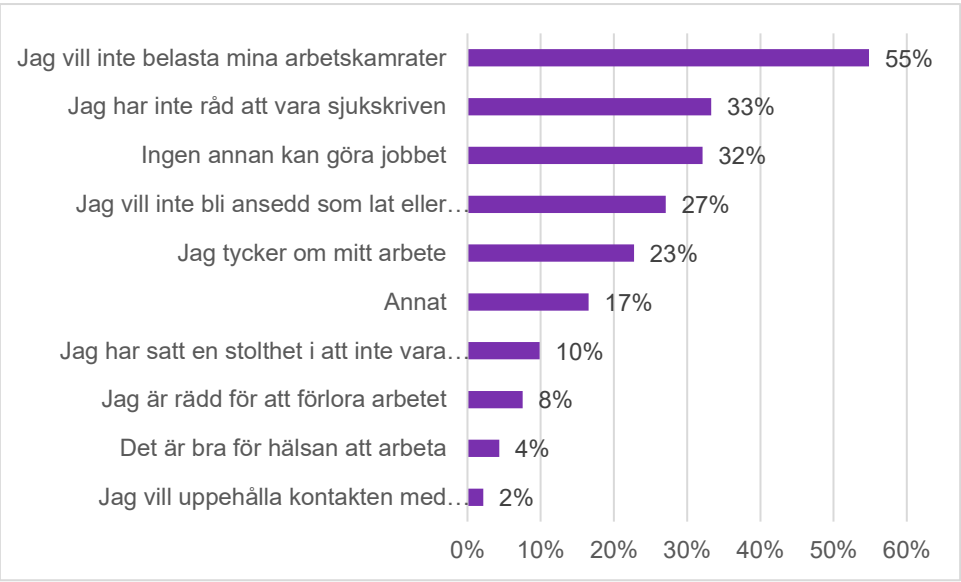

Den vanligaste orsaken till att man varit sjuknärvarande är att man inte vill belasta sina arbetskamrater. Fler än hälften uppger detta som skäl. Var tredje svarar att de inte har råd att vara sjukskrivna.

Sjukfrånvaro

Diagram 16, Antal sjukskrivningsdagar per yrke. Försäkringskassans statistik för år 2021.

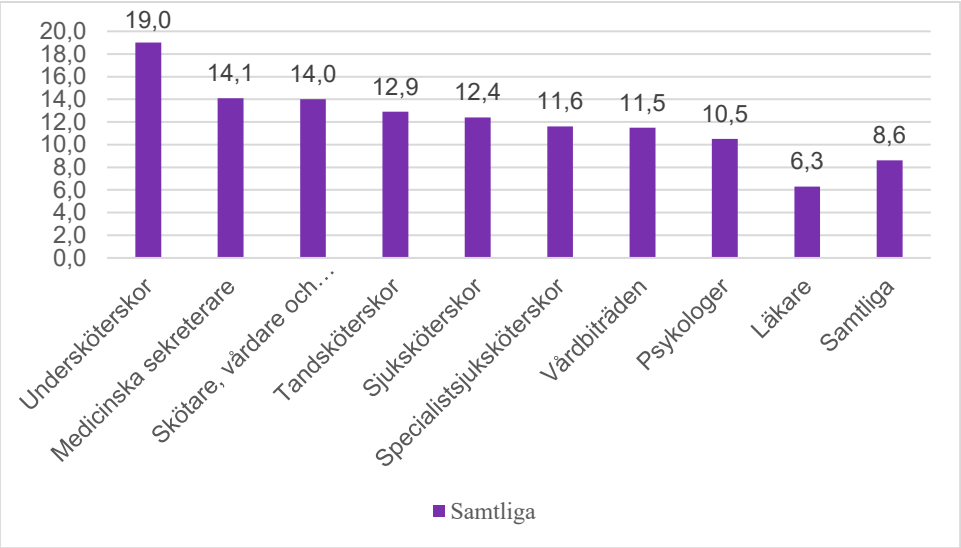

Medicinska sekreterare har en hög sjukfrånvaro. Antalet sjukskrivningsdagar per förvärvsarbetande uppgår till 14,1 dagar. Det är betydligt mer än snittet på arbetsmarknaden som uppgår till 8,6 dagar. Även jämfört med andra vanliga yrken inom vården har medicinska sekreterare en hög sjukfrånvaro. Enbart undersköterskor är mer frånvarande på grund av sjukdom. Av samtliga pågående sjukfall i december 2021 var knappt hälften sjukfall med en psykiatrisk diagnos. Sjukskriving i psykiatriska diagnoser är vanligare för medicinska sekreterare än vad det är i genomsnitt för samtliga grupper.[7]

Avslutande kommentarer

Alldeles för många av de medicinska sekreterarna saknar möjlighet att koncentrera sig på jobbet. En hjärnvänlig arbetsplats är viktig för vår hälsa och prestation på jobbet. Därför är den kognitiva arbetsmiljön viktigt. Medicinska sekreterare är ett väldigt koncentrationskrävande yrke, därför blir den kognitiva arbetsmiljön av särskilt stor betydelse. Att alldeles för många har dåliga förutsättningar att kunna koncentrera sig på arbetsplatsen är något som arbetsgivarna behöver åtgärda.

Medicinska sekreterare arbetar i lägre utsträckning på distans än Visions övriga medlemmar. Sex av tio har inte alls arbetat på distans under den senaste tolvmånadersperioden. Att ha möjlighet att arbeta på distans kan göra det lättare att få jobba ostört. Det är också något som många önskar eftersom det underlättar vardagspusslet och sparar tid. Att göra det möjligt för yrkesgruppen att oftare kunna arbeta på distans är därför en viktig del i att få ett mer hållbart arbetsliv och en bättre arbetsmiljö.

Visions arbetsmiljöundersökning visar att omkring en tredjedel av Visions medlemmar inte har möjlighet att arbeta på distans. Andelen är högre bland medlemmar som är anställda inom regionen och bland medicinska sekreterarna är andelen ännu högre, sex av tio har inte någon möjlighet alls att arbeta på distans.

[7] Försäkringskassan, Sjukskrivning i psykiatriska diagnoser 2020:8.

Tre av tio av de medicinska sekreterarna uppger att de har påfrestande arbetsställningar. Det är en relativt hög andel. Kontorsarbete är ofta ensidigt arbete och ger lätt problem med nacke och rygg. Hela 12 procent som uppger dessutom att de inte har någon möjlighet alls att bestämma sin arbetstakt, ytterligare tio procent uppger att de endast har möjlighet att kontrollera sin arbetstakt för en begränsad andel (en tiondel) av arbetstiden.

Efterfrågan på medicinska sekreterare och vårdadministratörer är mycket stor, och kommer även vara så i framtiden. Det gör det extra angeläget att arbetsmiljön för medicinska sekreterare är god och arbetsvillkoren attraktiva. Annars riskerar bristen på medicinska sekreterare att öka vilket i förlängningen kan leda till att hälso-och sjukvården blir mindre effektiv. Mer patientnära vårdgrupper behöver ägna sig åt de uppgifter som den medicinska sekreteraren är utbildad för, och är mycket bättre på att utföra. Användningen av kompetens hos personalen inom hälso-och sjukvården skulle bli mindre effektiv.

Det är inom forskningen belagt att sjuknärvaro ökar risken för långtidssjukskrivning.[8] Därför är det problematisk att var tredje medicinsk sekreterare uppger att de är sjuknärvarande eftersom de inte har råd att vara sjukskrivna. Försäkringskassans statistik över antalet sjukskrivningsdagar visar dessutom att medicinska sekreterare, något förvånade är en av de yrkesgrupper inom vården som har högst antal sjukskrivningsdagar. Högre än sjuksköterskor och läkare.

Efterfrågan på medicinska sekreterare är större än utbudet, vilket både går ut över arbetsmiljön för de befintliga medicinska sekreterarna och leder till att andra yrkesgrupper får utföra administrativa uppgifter som de medicinska sekreterarna är proffs på. För att vårdens resurser ska kunna utnyttjas effektivt behöver kompetensen hos varje person användas rätt. En skyddad titel, där kompetensen hos de medicinska sekreterarna fastställs, är en viktig del i att säkerställa en kvalitativ och patientsäker vård.

En låg lön är inte enbart ett problem för försörjningsförmågan, det utgör även ett hälsoproblem. Forskning visar att ju mindre belöning vi får för vår ansträngning desto större är risken att drabbas av till exempelvis utmatningssyndrom.[9] Vi behöver belönas med en rimlig lön, respekt och karriärmöjligheter i gengäld för vårt arbete. För att öka attraktiviteten i yrket öka och minska risken för ohälsa är det angeläget att medicinska sekreterare har en lön och status som motsvarar deras bidrag till verksamheten.

[8] Gustafsson K and Marklund S. Consequences of sickness presence and sickness absence on health and work ability: a Swedish prospective cohort study. International journal of occupational medicine and environmental health 2011:24(2):153–165.
[9] Arbete och psykisk hälsa: viktigt vetande och vanliga myter, Fagerlind Ståhl, 2021

Vision vill:

- **Att arbetsgivare säkerställer att arbetsplatsen är hjärnvänlig.** Den kognitiva arbetsmiljön är ofta ansträngande för medicinska sekreterare. Sju av tio uppger att arbetet kräver deras koncentration nästan hela tiden. Det är en hög andel jämfört med andra yrkesgrupper. Därför behöver medicinska sekreterare ha tillgång till arbetsplatser där man kan koncentrera sig och slipper bli störd, vilket kan vara på arbetsplatsen eller på distans. Tyvärr saknar ofta medicinska sekreterare tillgång till ett ostört rum på arbetsplatsen. Det är dessutom mindre vanligt att medicinska sekreterare arbetar på distans.

- **Att chefer ges rätt förutsättningar att leda.** Idag brister det ofta. Fyra av tio medicinska sekreterare får inte tillfredställande besked av chefen om hur arbetsuppgifter ska prioriteras och var tredje får inte tillräckligt stöd. För att stöd och tydligheten från chefer ska bli bättre behöver verksamheten organiseras på ett sätt som möjliggör för cheferna att ha tid att leda. För att det ska vara möjligt behöver chefer ha tillräckligt administrativt stöd och ett rimligt antal medarbetare.

- **Att det görs riktade och långsiktiga lönesatsningar för yrkesgruppen.** För att skapa en tillfredställande balans mellan ansträngning och belöning behöver lönerna för medicinska sekreterare höjas. De strukturella löneskillnaderna där kvinnokodade yrkesgrupper värderas lägre än manligt kodade yrkesgrupper utgör även ett kompetensproblem inom sektorn. För att vara en attraktiv arbetsgivare dit yrkesverksamma vill söka sig och fortsätta arbeta kvar behöver lönerna för medicinska sekreterare höjas kraftigt.

- **Att karensavdraget avskaffas**. En tredjedel av de medicinska sekreterarna uppger att de är sjuknärvarande på arbetet pga. att de inte har råd att vara sjukfrånvarande. För anställda med relativt låga löner slår karensdraget ofta extra hårt eftersom marginalerna i hushållsekonomin generellt är lägre. Upprepad sjuknärvaro ökar dessutom risken för att bli långtidssjukskriven.

- **Att medicinska sekreterare ska ha en skyddad yrkestitel**. Kompetensen hos medicinska sekreterare är viktig för att kvalitet och säkerhet i vård och omsorg ska kunna bibehållas och Rätt använd kompetens, RAK-arbetet ska kunna genomföras på ett effektivt och patientsäkert sätt. Medicinska sekreterare är ett yrke i snabb förändring, varför det finns ett behov av kompetensförsörjning och kvalitetssäkring för yrkesrollen, så att det blir tydligt för arbetsgivarna vilket som är medicinska sekreterares kompetensområde.

Om Visions arbetsmiljöundersökning

Syftet med undersökningen är att fördjupa kunskapen om samt beskriva Visions medlemmars arbetsmiljö. Undersökningen genomfördes som en webbaserad enkät under perioden 17 mars till 21 april 2021. Urvalet i undersökningen var slumpmässigt och motsvarar medlemmarnas fördelning av kön, ålder, sektor, region och yrkesgrupper. Totalt svarade 9959 personer på enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 27 procent. En del av frågorna som ställdes i undersökningen samt svarsalternativen är identiska med vissa enkätfrågor som ingår i Arbetsmiljöverkets Arbetsmiljöundersökning 2019. De jämförelser som görs i rapporten mellan denna undersökning och Arbetsmiljöverkets undersökning bör tolkas med viss försiktighet då Arbetsmiljöverkets undersökning bland annat bygger på en annan mätperiod (undersökningen genomfördes delvis innan corona-pandemin) och hade en målpopulation som avser arbetsmarknaden i stort.

Kontakt vid frågor om rapporten

Josepha Lindblom
Strateg
josepha.lindblom@vision.se
073-571 88 30

Presskontakter

Maria Martinsson
Pressekreterare
maria.martinsson@vision.se
070-655 50 48

Visions medlemmar leder, utvecklar och administrerar välfärden och jobbar i kommuner, regioner, privata företag eller kyrkan. Många är också studenter med siktet inställt på arbete inom välfärden. Våra medlemmar finns inom tusentals olika yrken och bildar tillsammans ett värdefullt nätverk. Vi är en feministisk organisation, partipolitiskt obundna och ingår i TCO.